

Den sturske Montgomery

"Flera gånger har jag börjat att skriva mitt leverne men strax öfvergifvit det, då jag funnit, att det antingen liknade en lösaktig roman eller ock händelser och gioromål af så liten vikt och betydelighet, att intet deraf kunde tiena läsaren hvarken till ro eller uppbyggelse. Också skrifver jag intet detta lilla arbete i det ändamålet utan endast att roa mig sielf och fördrifva tiden, då jag är satt ur stånd att nyttja den till något bättre"

Med dessa ord börjar en gulnad handskriven lunta, som föll i författaren Vivi Horns händer, då hon i mitten på trettioalet besökte sina vänner Ebba och John Montgomery-Cederhielm på Segersjö herrgård i Sverige. Hon skriver i förordet till sin bok *Den sturske Montgomery*: - Bland alla de gamla papper, som i arkivet med kärlek och pietet bevarats generationer igenom, fångades mitt intresse särskilt av denna digra levernesbeskrivning, som, enligt vad ägarna upplyste mig om, härrörde från överste Robert Montgomery (född 1737, död 1798). Några blad i början voro bortrivna, annars voro anteckningarna fullständigt bevarade i det skick, vari de nedskrivits av den gamle krigaren. I en fortlöpande skildring avspegla de hela hans växlingsrika levnad, från kornettårens muntra äventyr till landsförvisningens tunga tid på S:t Barthélemy.

Vivi Horn berättar vidare, att dessa anteckningar tycktes henne ovanligt fängslande, skrivna som de är med friskhet och elegans i formuleringen och genomsyrate av humor, som aldrig sviker ens i tragiska ögonblick. Jag är benägen att instämma. Boken är både underhållande och historiskt intressant, eftersom den innehåller autentiska vittnesbörd om en svunnen tid. För en västnylänning är boken dessutom av särskild betydelse, eftersom Robert Montgomery växte upp vid Fiskars bruk och kom senare att bosätta sig i Raseborgs översteboställe under sin tid som överste vid Nylands dragonregemente. I sitt första äktenskap var han gift med Anna Sibylla von Stahlbourg, som kom att tillbringa många år i Snappertuna. Henne hade han under mycket dramatiska omständigheter mer eller mindre rövat från Frankfurt, eftersom deras kärlek var illa ansedd av Sibyllas familj och släkt emedan Sibylla var gift. Hennes grav finns fortfarande bevarad på kyrkogården invid Snappertuna kyrka.

Vivi Horn har med avsikt valt berättarens roll. Hon har inte velat åstadkomma ett historiskt verk med vetenskapliga anspråk, utan istället har hon skrivit en bok, där hon i läsbar form presenterar innehållet i de anteckningar och brev som " så utomordentligt ingående och fängslande belysa Montgomery som person, hans upplevelser och öden". Horn berättar i förordet att hon i den mån det stått i hennes förmåga, nog bemödat sig att kontrollera att Montgomerys uppgifter stämmer med historiska fakta, och hon finner att Montgomery för det mesta är fullt tillförlitlig i sina uppgifter. Persongalleriet i boken är rikt. De personer som Montgomery anger endast med initialerna, har Horn försökt identifiera. I fråga om språket har hon valt att bibehålla den ursprungliga, ålderdomliga stavningen, eftersom hon menar att en modernisering skulle beröva det gamla kulturdokumentet mycket av den tjusning som ligger i dess karakteristiska tidsfärg. Läsaren är enligt min uppfattning betjänt av att kunna engelska och åtminstone lite franska, för att helt och hållet kunna ta till sig det ålderdomliga språket. Avsaknad av dessa kunskaper utgör dock inte hinder för en njutbar läsupplevelse. En viss hänsyn till läsaren har Horn vidtagit, i det att hon gjort vissa partier mera lättlästa genom att göra texterna mera överskådliga t ex genom styckeindelning.

Bokens titel "Den sturske Montgomery", syftar på ett uttryck, som präglades av Gustav III, Robert Montgomerys kunglige gynnare och vän - och senare, efter Anjalaupproret, hans fiende. Enligt bokens underrubrik var Robert Montgomery en kungagunstling, kvinnotjusare

och statsfånge. Men han var också son till sina föräldrar, soldat, diplomat, familjefar, äkta make, romantiker, äventyrare och mycket mera. Allt detta framträder i hans anteckningar på ett fascinerande sätt. För den som gillar historiska berättelser med spänning, romantik och äventyr, kan denna bok mäta sig med vilken roman som helst i den genren. Men det som gör läsoplevelsen särskilt fängslande är att tanken, att det som skildras verkligen utspelat sig.

Kaj-M. Wredlund